

Asia: VN/23102/2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetuluonnoksesta

Osa 1. Yleinen palaute asetuluonnoksesta

a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?

-

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

-

Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti

-

b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössänne olevaan tietojärjestelmään?

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?

-

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?

-

e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?

-

a. kustannukset euroina

-

b. työmäärä (htkk)

-

c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina

-

d. tietojärjestelmämuutokset

-

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

-

Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?

-

Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Tulisiko opiskeluhooltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhoollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssa?

-

Mitä potilastietoja opiskeluhoollossa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhoollon potilastietoja?

-

Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihoollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?

-

Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Osa 5. Muu palaute

Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta

Vaikka valmisteilla oleva asetusluonnos ei käsityksemme mukaan ota kantaa potilaskertomusasiakirjojen tarkasteluun hoitosuhteen jälkeen ammatillisen kehittymisen tarkoituksessa, on viimeaikainen apulaistietosuoja-valtuutetun laintulkinta (finlex päätös 29.09.2021 diaarinumero 6745/163/18) herättänyt huolemme asian suhteen.

Erikoistuvana anestesia- ja tehohoitolääkärin näkökulmasta hoitoon osallistuneen ja hoitopäätöksiä tehneen lääkärin oikeus tarkastella potilaan tietoja hoitosuhteen päättymisen jälkeen on mitä suurimmassa määrin seuranta hoidon laadun varmistamiseksi kuten aikaisempi laintulkinta on ollut. Päivystävillä aloilla, jossa potilasvirtoja ohjataan oireiden perustella eri erikoisaloille tarkempiin tutkimuksiin, se on myös ainoa tapa saada palautetta ja kehittyä. Sen avulla on myös mahdollista tarkistaa omien hoitomääräysten perille meno, jolloin parhaassa tapauksessa säästytään hoitotoimien viivästyksen aiheuttamilta kärsimyksiltä.

Erikoisalallamme työskentelevät henkilöt tekevät päivittäin isoja potilaan peruselintoimintoihin kajoavia päätöksiä. Ahtaasti tarkasteltuna olemme kuitenkin muita erikoisaloja tukeva erikoisala, eikä lopullinen hoitovastuu yleensä jää erikoisalallemme potilaan hoitajakson aikana. Kun potilas menee elottomaksi, koulutuksen erikoistumisalallamme saanut henkilö päättää elvytystoimien jatkamisesta ja verenkierron ylläpidosta sairaalaan asti. Sydänkohtauksen kyseessä

ollessa sairaalassa kardiologi avaa tukkeutuneen suonen, jonka jälkeen potilas siirtyy tyyppillisesti muutaman päivän ajaksi tehohoitoon ja tämän jälkeen potilas siirtyy kardiologien huolenpidon alle. Leikkaussalissa anestesialääkäri pitää huolta potilaan elintoiminnoista ja huolehtii välittömästi leikkauksen jälkeisestä kivunhoidosta erilaisin lääkityksin ja puudutuksin, jonka jälkeen potilaan hoito jatkuu tyyppillisesti kirurgisen erikoisalalan mukaisella kirurgisella vuodeosastolla. Tehohoidossa tyyppilliset hoitoajat vaihtelevat muutamasta päivästä useisiin kuukausiin. Tyyppillisesti kuitenkin tehohoidossa vietetään vain kolmasosa koko sairaalassa vietetystä ajasta. Erikoisalamme kivunhoidollista kokemusta pyydetään konsultaatioiden muodossa avuksi poikkeuksellisten kivuliaiden potilaiden hoidossa. Hermoperäisten kiputilojen hoitoon käytettävien lääkkeiden vasteet tulevat tyyppillisesti hermoradastojen välittäjäainemuutoksien kautta tyyppillisesti 4 - 6 viikon kuluttua.

Lääketiede kehittyy jatkuvasti ja tällä toimialueella toimiminen vaatii jatkuvaa tietotason päivittämistä ja prosessien kehittämistä. Usein kuitenkin paras muistijälki syntyy aitojen hoitokontaktien kautta. Tehdyn hoitotoimenpiteen vaikutus säilyy ja vaikuttaa usein pitempään kuin varsinainen hoitovastuu. Hoitoon osallistuneen ja hoitopäätöksiä tehneen lääkärin oikeutta tarkastella potilaan tietoja hoitosuhteen päättymisen jälkeen tarvitaan ammatillisen kehittymisen mahdollistamiseksi. Palauteen saaminen luo ainoan mahdollisuuden kehittyä ja on parempi saada palautetta myös lopulta hyvin menneistä hoitotilanteista, eikä vain valitusten tai kanteluiden luoman katseluoikeuden kautta.

Tehdessämme päätöksiä potilaan leikkauskelpoisuudesta, tehohoidon tai ensihoidon rajauksia pyritään olemassa olevien sairauskertomusmerkintöjen perusteella ja potilaan haastattelulla selvittämään potilaan sairaudet, elämäntilanne, toimintakyky eli pitkälti koko psykofyysissosiaalinen tilanne. Hätätilanteissa näitä päätöksiä joudutaan tekemään voimakkaassa aikapaineessa, jolloin perehtyminen voi jäädä pintapuoliseksi ja hyvässä tarkoituksessa tehdyt hoitotoimenpiteet voivat lopulta johtaa potilaan kärsimyksen pitkittymiseen. On hankala nähdä, että hoitajakson jälkeisellä oman osaamisen kehittämisen tarkoituksessa tehtävällä hoitotietojen tarkastelulla, jonka pitäisi vaatia kapeampaa potilastietojen tarkastelua kuin päätös aikaisemmasta hoito tai toimenpide päätöksestä aiheuttaisi suuremman henkilötietoriskin kuin alkuperäiseen hoitopäätöksen vuoksi tehtävä tarkastelu.

Toiveenamme on, että jatkossakin lääkäriellä on oikeus riittävän kauan seurata potilaan hoitoa papereista nähdäkseen, mitkä ovat seuraukset omista hoitopäätöksistä. Tämä on tärkeää sekä yleisen potilasturvallisuuden, laadun kehittämisen, että lääkärin oman ammattitaidon kehittymisen takia. Oletuksena tulisi olla, että lääkäri saa seurata hoitoa. Jos potilas haluaa sen erikseen kieltää, hän sen saa toki tehdä, kuten e-resepteissäkin. Mikäli tämä on ristiriidassa jonkin lain kanssa, laki täytyy muuttaa siten, että jatkohoidon seuranta mahdollistetaan jatkossakin.

Tampereella 29.10.2021

Jari Pokka, SATEL pj (Suomen Anestesiologiyhdistyksen (SAY) anestesiologiaan ja tehohoitoon erikoistuvien lääkärin alajaos)

Jari Pokka
Jari Pokka, SATEL pj